

REPUBLIKA HRVATSKA

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom

Broj: POSI-2.12.2.-2471/25-11-01

Zagreb, 22. prosinca 2025. godine

PREMA DOSTAVNOJ LISTI

Predmet: **Uloga jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u uključivanju djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportske i rekreativne aktivnosti**
- preporuka, dostavlja se

Poštovani,

Pravobranitelj za osobe s invaliditetom je neovisno tijelo koje štiti, prati i promiče prava i interese osoba s invaliditetom te institucija koja je dužna i ovlaštena predlagati poduzimanje mjera usmjerenih na unapređenje kvalitete življenja osoba s invaliditetom. S tim u vezi, ovim putem ukazujemo na izazove i prepreke s kojima se suočavaju osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju prilikom pokušaja uključivanja u sportske i rekreativne aktivnosti te upućujemo preporuke o mjerama i aktivnostima kojima donositelji odluka na lokalnoj i regionalnoj razini mogu doprinijeti svladavanju tih prepreka i izazova.

Naime, potpisivanjem i ratificiranjem Konvencije o pravima osoba s invaliditetom Ujedinjenih naroda (Narodne novine - Međunarodni ugovori, broj 06/07, 03/08 i 05/08), Republika Hrvatska preuzela je obvezu omogućavanja sudjelovanja osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u rekreativnim, slobodnim, sportskim aktivnostima i razonodi, na ravnopravnoj osnovi s drugima. Navedeno podrazumijeva poticanje i promicanje organiziranja, razvoja i sudjelovanja, u najvećoj mogućoj mjeri, osoba s invaliditetom u redovitim sportskim aktivnostima na svim razinama, a Konvencija naglašava obvezu i dužnost da se djeci s teškoćama u razvoju osigura jednak pristup sudjelovanju u igri, rekreaciji te slobodnim i sportskim aktivnostima, uključujući i one aktivnosti koje su dio obrazovnog sustava. Kako bi se navedeno ostvarilo, nužno je poticati osiguravanje odgovarajućeg vodstva, obuke i sredstava, a odredbe Konvencije obvezuju i na osiguranje pristupa osobama s invaliditetom sportskim i rekreacijskim terenima, objektima i centrima, kao i na osiguranje pristupa uslugama koje pružaju organizatori rekreacijskih, slobodnih i sportskih aktivnosti.

Nadalje, ukazujemo na odredbe članka 1. Zakona o sportu (Narodne novine, broj 141/22) kojima je propisano da „...*sport mora biti jednako dostupan svima bez obzira na dob, rasu, spol, spolnu orijentaciju, vjeru, nacionalnost, društveni položaj, političko ili drugo uvjerenje*...“. Također, posebno naglašavamo kako iz odredbi Zakona o sportu kojima su definirani i određeni uvjeti i kriteriji za obavljanje stručnih poslova u sportu, kategorizaciju sportova i sportaša, pokazatelji uspješnosti, trajne novčane naknade za osvajanje medalja, sportske stipendije i državne nagrade za vrhunska sportska postignuća, ali i odredbi kojima su propisane pravne osobe koje djeluju u sustavu sporta te iz odredbi drugih podzakonskih propisa koji uređuju sustav sporta, nedvojbeno

proizlazi da je Republika Hrvatska normativnim okvirom prepoznala važnost parasporta i sporta gluhih. Navedeno se ogleda prije svega u činjenici da Zakon o sportu i podzakonski propisi sustav parasporta i sporta gluhih izjednačuju sa sustavom sporta za sportaše bez invaliditeta te ovakva zakonska ravnopravnost znači kako natjecanja, rezultati i uspjesi u parasportu i sportu gluhih – imaju jednaku vrijednost kao i natjecanja, sportski rezultati i uspjesi koje ostvare sportaši bez invaliditeta. U odnosu na ulogu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: JLP(R)S), ukazujemo i na odredbe članka 75. Zakona o sportu kojim se propisuje da su javne potrebe u sportu za koje se sredstva osiguravaju iz proračuna JLP(R)S, između ostalog i „...sportske aktivnosti djece s teškoćama u razvoju te parasportaša i gluhih sportaša...”

Unatoč obvezama koje proizlaze iz normativnog okvira, pritužbe koje Pravobranitelj za osobe s invaliditetom zaprima, ali i rezultati istraživanja provedenog među roditeljima djece s teškoćama u razvoju (detaljno prikazani u Izvješću o radu Pravobranitelja za osobe s invaliditetom za 2023. godinu), upozoravaju kako još uvijek postoje brojne prepreke koje otežavaju uključivanje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportske i rekreativne aktivnosti.

Naime, nedovoljna educiranost obrazovnog i sportskog kadra o specifičnostima koje proizlaze iz pojedine vrste invaliditeta, ali i o mogućnostima i potrebama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom, nedostatak informacija o mogućnostima uključivanja u sport, izostanak primjerene financijske, ali i drugih oblika podrške (npr. termini u dvoranama, bazenima i sl.) udrugama i klubovima koji provode sportske programe i aktivnosti za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, nedostupnost prilagođenog i pristupačnog prijevoza za odlaske na sportske aktivnosti, kao i nepristupačni sportski objekti – samo su neki od razloga zbog kojih brojne osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju nemaju mogućnost baviti se sportom i rekreativnim aktivnostima. Također, uočavamo još uvijek učestalu praksu u pojedinim lokalnim sredinama u kojima se prilikom raspodjele financijskih sredstava za sport umanjuje vrijednost rezultata parasportaša, parasportskih klubova, parasportskih natjecanja i sporta gluhih u odnosu na sport osoba bez invaliditeta. Takav pristup dovodi parasportaše, parasport i sport gluhih u neravnopravan položaj unutar lokalnih sportskih sustava te nije u skladu sa spomenutim načelima ravnopravnosti iz Zakona o sportu, ali niti s antidiskriminacijskim odredbama Konvencije o pravima osoba s invaliditetom i Zakona o suzbijanju diskriminacije (Narodne novine, broj 85/08 i 112/12).

Opisani izazovi i prepreke ukazuju kako u društvu još uvijek postoje neutemeljene predrasude i stereotipi zbog kojih se zanemaruju iznimno važni pozitivni učinci koje sport i rekreacija imaju na poboljšanje kvalitete života djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom. Naime, bavljenjem sportom otkrivaju se, aktiviraju i razvijaju talenti svake osobe, a istovremeno se poboljšava tjelesna kondicija, motoričke sposobnosti i postižu rehabilitacijski učinci. Osim fizičkih prednosti, sport ima i dubok pozitivan utjecaj na psihološki i emocionalni razvoj osobe. Bavljenje sportom doprinosi jačanju samopouzdanja, socijalizaciji i stjecanju različitih vještina, što je od velikog značaja za osobe s invaliditetom te im pomaže u integraciji u društvo i izjednačavanju s drugima. Kontinuirani rad, ulaganje truda i napora, kao i postizanje rezultata na temelju vlastitih vještina, pomažu im u izgradnji osjećaja postignuća i ravnopravnosti. Kroz sport, osim fizičkog zdravlja, osobe s invaliditetom mogu doživjeti emocionalnu satisfakciju, uživati u zabavi i izazovima koje sport donosi, te se osjećati priznatima za svoj rad i trud. Okolina, također, vrednuje njihov napredak, što dodatno potiče njihov razvoj i samopouzdanje. Sport stoga nije samo fizička aktivnost, već je i snažan alat za kontinuiranu rehabilitaciju i uključivanje u život zajednice, što pridonosi poboljšanju kvalitete života osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju.

Slijedom svega navedenog, uzimajući u obzir da upravo općine, gradovi i županije imaju značajnu ulogu u izjednačavanju mogućnosti za osobe s invaliditetom – između ostalog i stvaranjem preduvjeta za uključivanje djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportske aktivnosti – ovim putem svim JLP(R)S u Republici Hrvatskoj upućujemo sljedeće preporuke.

1. Preporučujemo da se prilikom sufinanciranja projekata i programa u sportu osmisli sustav valorizacije (npr. dodatno bodovanje) kojim će se motivirati prijavitelje na osmišljavanje i provođenje aktivnosti kojima će se omogućiti intenzivnije uključivanje osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju u sport i rekreaciju. Kao smjernica može poslužiti primjer dobre prakse Ministarstva turizma i sporta koje u svojim natječajima dodatno boduje prijavitelje i programe koji uključuju djecu i mlade s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, što za rezultat ima kontinuirani porast broja takvih projekata i programa te sve veći broj subjekata koji ih prijavljuju.

2. Preporučujemo osmišljavanje inkluzivnih programa i projekata kojima se djeca s teškoćama u razvoju uključuju u rekreativne i sportske aktivnosti zajedno s djecom i osobama bez invaliditeta. Također, preporučujemo pružanje podrške i osiguranje benefita onima koji takve inkluzivne programe provode ili planiraju provoditi (npr. udruge, klubovi, škole, fakulteti, vrtići i dr.). Podrška može podrazumijevati pokrivanje troška naknade za rad stručnog kadra osposobljenog za rad s djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom, poticanje i omogućavanje edukacije i usavršavanja stručnog kadra, osiguranje potrebnih termina u sportskim objektima, ali i druge oblike podrške za koje se pojavi potreba. Takvi oblici inkluzivnog rada pozitivno utječu na socijalizaciju i uključivanje, djeca motiviraju jedni druge, a ujedno se podiže razina svijesti djece koja na taj način uče o različitostima kao o bogatstvu. Također, takvim programima omogućuje se uključivanje djece s teškoćama u razvoju u rekreativne i sportske aktivnosti i u onim krajevima u kojima nema udruga i klubova koji okupljaju isključivo osobe s invaliditetom i/ili djecu s teškoćama u razvoju.

3. Preporučujemo intenzivnije i učinkovitije korištenje mjera i sredstava koja su na raspolaganju (npr. natječaji Ministarstva turizma i sporta, EU fondovi, natječaj Ministarstva hrvatskih branitelja i dr.) za izgradnju/obnovu, građevinske zahvate i opremanja sportskih građevina, nabavku prilagođenih vozila i potrebnih pomagala i rekvizita, sve kako bi se uklonile prepreke zbog kojih osobe s invaliditetom ne mogu ravnopravno s ostalim građanima koristiti dvorane, igrališta, bazene i dr. sportske sadržaje i/ili javni prijevoz.

4. Preporučujemo osmišljavanje i provođenje edukacija sportskih, ali i obrazovnih djelatnika, usmjerenih na senzibilizaciju i podizanje razine svijesti o važnosti i brojnim benefitima uključivanja djece s teškoćama i osoba s invaliditetom u sportske i rekreativne aktivnosti te preporučujemo stručno osposobljavanje lokalnih i regionalnih dionika u sportu koje će doprinijeti da se djeci s teškoćama u razvoju osigura mogućnost bavljenja sportskim aktivnostima od najranije životne dobi, kako kroz sustav odgoja i obrazovanja, tako i kroz klupske aktivnosti u kojima će sudjelovati u svoje slobodno vrijeme.

5. Preporučujemo da se u odlukama, kriterijima i aktima na temelju kojih se raspoređuju općinska, gradska i županijska proračunska sredstva namijenjena sportu – dosljedno poštuju načela ravnopravnosti sporta, parasporta i sporta gluhih te da se prilikom raspodjele proračunskih sredstava za programe javnih potreba u sportu vodi računa o svemu navedenom u ovom pismenu.

6. Preporučujemo u provedbu preporučenih radnji uključiti sve dionike koji sudjeluju u osmišljavanju i provedbi sportskih programa i aktivnosti na Vašem području. Stoga, molimo da ove preporuke prosljedite nadležnim upravnim odjelima, ali i svim općinskim, gradskim i županijskim ustanovama i organizacijama za koje smatrate da mogu doprinijeti uspješnijoj realizaciji preporučenih radnji (npr. sportske zajednice, razvojne agencije, odgojno-obrazovne ustanove, sportski savezi i dr.).

Predmetne preporuke upućujemo na temelju odredbi članaka 6. i 9. Zakona o pravobranitelju za osobe s invaliditetom (Narodne novine, broj 107/07) te zaključno naglašavamo kako je uvažavanje istih preduvjet za stvaranje uključivog okruženja i omogućivanje intenzivnijeg uključivanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportske i rekreativne aktivnosti u sredini u kojoj žive.

S poštovanjem,

Prilog:

— Dostavna lista

DOSTAVNA LISTA:

1. ŽUPANIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

n/r županima

- svima, putem Hrvatske zajednice županija

E-pošta: tajnistvo@hrvzz.hr

2. GRADOVI U REPUBLICI HRVATSKOJ

n/r gradonačelnicima

- svima, putem Udruge gradova

E-pošta: info@udruga-gradova.hr

3. OPĆINE U REPUBLICI HRVATSKOJ

n/r načelnicima

- svima, putem Hrvatske zajednice općina

E-pošta: info@hzo.hr

Na znanje:

1. Ministarstvo turizma i sporta

Prisavlje 14, 10000, Zagreb

E-pošta: pisarnica@mints.hr

2. Hrvatski paraolimpijski odbor

Savska cesta 137, 10000, Zagreb

E-pošta: hpo@email.t-com.hr

3. Hrvatski sportski savez gluhih

Maksimirska 51a, 10000 Zagreb

E-pošta: hdo@deflimpijski.hr